

Verkfallið hefur víðtæk áhrif

■ ■ ■ Hávar Sigurjónsson

Verkfall háskólamenntaðra starfsmanna á heilbrigðisstofnunum hefur nú staðið hátt í tvo mánuði án þess að hilli undir lausn við samningaborðið. Þær stéttir sem eru í verkfalli eru geislafræðingar, lífeindafræðingar, ljósmæður og náttúrufræðingar en störf þeirra snerta nær alla starfsemi spítalans á einn eða annan hátt.

Læknaþlaðið leitaði til fimm yfirlækna sérgreina á Landspítala og bað þá að lýsa áhrifum verkfallsins á þeirra deildir og sérsvið.

Þegar þetta er skrifað, 26. maí, eru allar líkur á að verkfall hjúkrunarfræðinga hefjist á miðnætti þann 27. og þarf enginn að velkjast í vafa um áhrif þess á heilbrigðiskerfið til viðbótar við nýlega afstaðin og yfirstandandi verkföll heilbrigðisstarfsfólks.

Í forstjórapi sínum föstudaginn 22. maí sagði Páll Matthíasson forstjóri Landspítalans:

„Í dag eru 45 dagar frá því verkfall BHM hófst á Landspítala. Áhrifin eru afar alvarleg; 54.500 blóðtökum hefur verið frestað og blóðsýni hafa skemmst vegna biðar, 6.100 myndgreiningarrannsóknnum hefur verið frestað, 370 skurðaðgerðum, 1.700 komum á dag- og göngudeildir, auk þess sem áhrif á fæðingarþjónustu og á starfsemi blóðbanka eru mikil. Með þrotlausri baráttu starfsfólks og góðu samstarfi við þau stéttarfélag sem eru í verkfalli höfum við leitað allra leiða til að tryggja öryggi sjúklinga og koma í veg fyrir að fólk biði varanlegt tjón. Hvort það hafi tekist er ekki ljóst. Ljóst er hins vegar að mjög langan tíma mun taka að glíma við afleiðingar þessara verkfalla, bæði félaga BHM sem og verkfalls læknafélaganna sem varla hafði verið byrjað að vinda ofan af þegar verkföll BHM hófust. Heilbrigðiskerfið er þegar keyrt að mörkum og því ekki ljóst hvernig við tökumst á við það krefjandi verkefni þegar þessum verkfallsaðgerðum linnir.

Að óbreyttu mun verkfall Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga hefjast næsta miðvikudag, 27. maí. Mun þá skapast fordæmalaust ástand í íslensku heilbrigðiskerfi. Fyrir því eru ýmsar ástæður. Í fyrsta lagi er við að eiga uppsafnaðan vanda fyrri verkfalla vetrarins. Í öðru lagi stendur verk-

fall fjögurra aðildarféлага BHM enn með allri þeirri truflun á starfsemi sem þau hafa í för með sér. Í þriðja lagi þá eru hjúkrunarfræðingar fjölmennasta stétt spítalans, þriðjungur allra starfsmanna Landspítala. Hjúkrun sjúkra er grundvallarþáttur í starfsemi hvers sjúkrahúss og ótímabundið verkfallið skellur

af fullum þunga á sjúkrahúsinu og opinberri heilbrigðisþjónustu allri frá fyrsta degi. Því mun strax frá upphafi verða gífurleg röskun á starfsemi, þrátt fyrir að undanþágulistar muni koma til móts við þörf fyrir bráðaþjónustu.“

Marianna Garðarsdóttir röntgenlæknir og formaður Félags Íslenskra röntgenlækna

Helstu áhrif verkfallsins á sérgrein mína eru þau að myndgreiningarrannsóknir sem þarf að framkvæma tefjast eða eru ekki framkvæmdar. Myndast hafa langir biðlistar á Landspítalanum þar sem ég starfa og óeðlilegar tafir hafa orðið, jafnvel á þjónustu við inniliggjandi sjúklinga. Geislafræðingar eru nauðsynlegir til að framkvæma rannsóknirnar sem við lesum úr en þegar rannsóknirnar eru ekki framkvæmdar getum við ekki veitt þá þjónustu sem við læknar teljum nauðsynlega. Við styðjum auðvitað geislafræðinga og aðra í kjarabaráttu þeirra en það er framkvæmd verkfallsins sem hefur reynst okkur afar erfið og setur skorður sem við getum illa sætt okkur við. Það er erfitt að geta ekki sinnt þeim sjúklingum sem þurfa á myndgreiningarrannsóknnum að halda til greiningar, meðferðar og eftirlits og óttumst við að áhrif verkfallsins á sjúklinga muni koma fram í langan tíma eftir að því lýkur.

Þóra Steingrimsdóttir prófessor og yfirlæknir kvenna- og barnasviðs

Á kvennadeildinni og í allri mæðravernd og á öllum fæðingadeildum á landinu erum við heft af ljósmæðraverkfalli, þar sem 70% fæðinga landsins eiga sér stað. Verkfall ljósmæðra hefur fyrst og fremst áhrif, þrjá daga í viku, en allt annað gerir okkur lífið líka erfiðara. Lífeindafræðingar í verkfalli fyrir hádegi, geislafræðingar allan daginn og í dag varð mér ljóst að tölfræðiráðgjafi (náttúrufræðingur, BHM) sem við leitum til í samstarfi um vísindavinnu hefur verið í verkfalli í 6 vikur og vísindavinna verður víst seint talin bráðatilvik eða nauðsynleg heilbrigðisþjónusta, svo þar hlaðast mörg verkefni upp og verða jafnvel vanrækt.

Við þurfum að fresta skurðaðgerðum, keisaraskurðum og framköllun fæðinga, en á endanum verða flestar þessar aðgerðir nauðsynlegar og bráðar og eru gerðar undir þeim formerkjum.

Verst er þó að jafnvel þótt verkfallsaðgerðirnar séu íþyngjandi fyrir okkur og sjúklinga og skjólstæðinga er þetta varla nógu beitt eða árangursríkt. Við styðjum samstarfsstéttir okkar heilshugar og sviður að sjá baráttu þeirra hálfmáttlausa.

Alma D. Möller lækni og framkvæmdastjóri aðgerðasviðs

Undir aðgerðasvið Landspítala heyrja Blóðbanki, dauðhreinsun, gjörgæsludeildir, skurðstofur, speglunardeild og svæfingadeild. Það starfsfólk sviðsins sem er í verkfalli eru náttúrufræðingar og líffræðingar í Blóðbanka, auk nokkurra ljósmæðra sem starfa á skurðstofum og gjörgæsludeildum. Áhrif verkfallsins eru mest í Blóðbankanum og á skurðstofum með afleiddum áhrifum á aðrar einingar. Þannig hefur þurft að fresta um 370 skurðaðgerðum en þar er um að ræða aðgerðir sem ekki eru mjög bráðar og sem ekki er hægt að framkæma þar eð aðkoma Blóðbanka eða rannsóknadeilda er nauðsynleg. Hins vegar hafa allar aðgerðir sem ekki þola bið verið gerðar og eins minni aðgerðir sem ekki þurfa áður nefnda þjónustu. Samdráttur á skurðstofum hefur leitt til samsvarandi samdráttar í þjónustu Blóðbankans en þar hefur þess einnig verið gætt að sinna öllum bráðum tilvikum. Leitast hefur verið við að halda uppi ásættanlegum birgðum af blóðhlutum fyrir landið allt en hvað það varðar hefur staðan nokkrum sinnum orðið óásættanleg og hafa þá fengist undanþágur til að auka blóðhlutabirgðir. Sú þjónusta Blóðbanka sem ekki hefur verið hægt að veita eru vefjaflokkanir og sérstakar rannsóknir sem ekki styðja bráðahlutverk bankans. Dregið hefur verið saman í mótfnagreiningum fyrir mæðraeftirlit í tilvikum sem ekki þola bið verið sinnt. Fengist hafa undanþágur til að sinna stofnfrumumeðferðum.

Gunnar Bjarni Ragnarsson yfirlækni lyflækninga krabbameina

Áhrifin eru margþætt. Verkfall geislafræðinga vegur hvað þýngst, sjúklingar bíða oft lengur eftir geislameðferð og myndgreiningarrannsóknir tefjast. Myndgreiningarrannsóknir eru mikilvægar í greiningu krabbameina, til að meta svörun við meðferð og í eftirliti með krabbameinsjúklingum. Það hefur að mestu leyti tekist að tryggja að krabbameinslyfjameðferð rofni ekki en það hefur þó gerst, sem er mjög alvarlegt, og eftirlit hefur truflast verulega. Verkfallið hefur líka haft þau áhrif að ýmsar blóðrannsóknir og sérrannsóknir á vefjasýnum eru ekki gerðar eða það tekur lengri tíma. Þetta veldur verulegri röskun á meðferð og eftirliti krabbameinssjúklinga. Á legudeild, þar sem veikustu sjúklingarnir liggja, hafa orðið tafir á blóð- og myndgreiningarrannsóknunum sem truflar starfsemi mikið. Þetta veldur líka auknu álagi á starfsfólk og er tímafrekt á allan hátt, þeim tíma væri betur varið í að sinna sjúklingum.

Verkfall hjúkrunarfræðinga mun valda enn meiri röskun á starfsemi deildanna og þetta veldur sjúklingunum miklum kvíða. Erfitt er að meta núna hvort einhver hafi skaðast af verkfallsaðgerðum. Það getur komið í ljós seinna, en hættan er raunveruleg að einhver hafi skaðast, muni skaðast eða jafnvel deyja.

Hverjum svo sem um er að kenna, er ég forviða, hneykslaður og leiður að samfélagið skuli leyfa það að hér sé rekin algerlega ófullkomin heilbrigðisþjónusta á annan mánuð. Ég hafði talið að heilbrigðiskerfið væri það mikilvægt, eiginlega heilagt, að ekki væri hægt að sætta sig við ástand eins og nú hefur skapast.

Davíð O. Arnar yfirlækni hjartalækninga á Landspítala

Verkfall BHM hefur haft mjög slæm áhrif víða á Landspítalanum, ekki síst á hjartadeildinni. Blóðrannsóknir og myndgreiningarrannsóknir hafa í mörgum tilfellum tafist hjá inniliggjandi sjúklingum, sem hefur valdið töfum á greiningu og meðferð, sem og á útskriftum í vissum tilvikum. Þá hefur verkfallið haft mjög slæm áhrif á möguleika okkar til að kalla inn einstaklinga af biðlistum fyrir ýmsar rannsóknir. Afar lítið er til að mynda kallað inn af biðlista fyrir hjartapræðingar og önnur inngríp, eins og brennsluáðgerðir og gangráðsætningar. Verkfallið hefur því hægt verulega á starfsemi hjá okkur. Rétt er þó að taka fram að reynt er að forgangsraða veikustu sjúklingunum af biðlistanum og bráðasjúklingum er sinnt tafarlaust.

Yfirvofandi verkfall hjúkrunarfræðinga er mikið áhyggjuefni. Það er ljóst að það mun valda verulegri viðbótarröskun á starfsemi hjartalækninga á hjartadeild, meðal annars á móttöku bráðasjúklinga og enn frekari truflun á hjartapræðingastofu og legudeild hjartalækninga. Það gæti hreinlega skapast algert ófremdarastand í þjónustunni við hjartasjúklinga ef svo fer sem horfir.